

Загальна характеристика військової тематики у працях діячів Центральної ради

Вікторська Я. В.

*аспірантка кафедри теорії та історії держави і права,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: Pyshniak@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6291-564X*

2014 рік стає роком поштовху для сучасних науковців, політиків та пересічних громадян, в тлі переосмислення, вивчення, та детального аналізу діяльності рдянських діячів щодо національних ідей під час Української революції 1917—1921 років, яка нині являється знаковим явищем у новітній історії українського народу. Неоднозначне ставлення лідерів революції до армії визначало перспективу військового будівництва початкового етапу Визвольної боротьби. Науковий інтерес становлять праці українських політичних діячів періоду Центральної ради у аспекті дослідження проблематики військової політики. Зокрема, історик Ю. Каліберда у своєму дисертаційному дослідженні зробив аналіз поглядів військових мемуаристів на створення і бойову діяльність українських військових формувань, зокрема й у період Центральної ради. Увагу привертає відсутність у праці аналізу поглядів політичних діячів на військову справу початкового періоду Української національної революції [1]. Окрему зацікавленість у дослідження військової думки діаспори проявив О. Фуртес, який обґрунтував концепцію військово-історичної думки М. Грушевського і С. Петлюри, а саме відзначив певну еволюцію поглядів М. Грушевського на військове будівництво періоду Центральної ради [2]. Грушевський-голова Української Центральної ради, який залишив низку політичних брошур, що розкривають думку автора як діючого політика. У своїх політичних роздумах М. Грушевський підтримував ідею автономного статусу України у федерації з майбутньою демократичною російською республікою [3]. “Військо українське-поки не буде замінене міліцією-хоч підлягатиме розпорядженням центральної воєнної власті республіки, буде відбувати свою службу в межах України, утримуватися її коштом і не виводитиметься з української території інакше як при оголошенні війни”- писав, М. Грушевський [4]. Натомість, колишній очільник Генерального секретаріату, соціал-демократ В. Винниченко пропагував ідею формування українського війська. Політик намагався навпаки використати тяжке становище в російській армії на користь українській справі. Головним фактором створення українського війська стало, за словами В. Винниченка, зростання національної свідомості серед солдат-українців, які були готові захищати Україну [5]. Очевидним є те, що питання організації української армії було суто політичним процесом, виразом національної дозрілості українців [5]. У цілому з міркувань В. Винниченка не зрозуміло, якою бачили представники соціал-демократичного табору Центральної ради українську армію. Відсутня інформація про плани її майбутньої структури і форму комплектації. Провідний діяч соціал-демократичного руху П. Феденко відзначав керівні позиції Центральної ради у національному військовому русі, акцентував увагу на провідній ролі соціалістів у військово-організаційній справі [6]. Оптимальним варіантом формування міліції повинні були стати українізовані частини російської армії. Одночасно деякі політики (П. Христюк) критично ставились до українізації і були прихильниками окремого формування народного війська. Загалом в працях провідних діячів Центральної ради відсутня інформація про плани формування

армії та принципи її внутрішньої побудови. Поза увагою залишилось висвітлення і аналіз нормативно-правової бази, щодо регулювання процесу військового будівництва. Значний інтерес становить вивчення праць істориків консервативної політичної думки, яка репрезентувала ідею розбудови регулярної армії, як важливого інституту становлення національної державності. Сучасний стан вітчизняної історіографії історії військової політики Української Центральної ради вимагає залучення масиву оригінальних архівних джерел, періодичної преси які, врешті-решт, започаткують процес об'єктивного вивчення її багатьох аспектів і напрямків.

Список використаних джерел

1. *Каліберда Ю. Ю. Військова мемуаристика як джерело вивчення історії українських військових формувань 1917-1921 рр.: автореф. дис. канд. іст. наук: 20.02.22. Київ, 2003. 19 с.*
2. *Фуртес О. О. Військово-історична проблематика у працях української еміграції 1920-1939 рр.: дис. канд. іст. наук: 20.02.22. Львів, 2009. 220 с.*
3. *Грушевський М. Ілюстрована історія України. Відень, 1921. 575 с.*
4. *Грушевський М. Якої ми хочемо автономії і федерації // Твори: У 50 т.-Львів: Світ, 2007. 432 с.*
5. *Винниченко В. Відродження нації. Відень, 1920. Ч.1. 348 с.*
6. *Феденко П. Історія революції (1917–1921). 1. Центральна Рада. Б. м., б. г. 29 с.*